

A televízió, a színházi világ és nem utolsósorban a közönség néhai Kabos Gyula 75-ik születésnapját ünnepli. Szívbeli kötelesség visszaemlékezni az aránylag fiatalon, idegenben elhunyt nagy magyar komikusra és jellemszínészre, akit néhány megmaradt filmje jóvoltából a fiatalabb nemzedék is megismert.

Kabos Gyula méltatásához hadd fűzzem hozzá ezt a pár sort, hadd emlékezek meg a felejthetetlen nagy komédiás sikereiben gazdag életének egyik keserű epizódjáról, az amerikai kirándulásról.

A harmincas évek végén kiüldözték őt is Magyarországról, mint sok más értékes író és művész. Itthon bálványozták, New York környékében senki sem ismerte. Últünk az 57-ik utca automatabüféjében és szótük a terveket. Kabos Gyula előadta nagy ábrándját:

– Magas színvonalú, önálló társulatot szervezek az amerikaiak magyároknak. Rátkait

„Mister

is szerződtem. Mály Gerő és másokat.

Másnap szomorúan referálta:

– Rátkait nem hajlandó kötélni állni. Hazá akar menni. Mály Gerő otthagyta a pályát, beállt szakácsnak egy magyar vendéglőbe. Amikor megbotránkoztak, így indokolta: „Éhező színészt láttam eleget Amerikában, éhező szakácscai még nem találkoztam.”

Igy aztán „helyi nagyságokkal” tüzdelté tele szerény társulatát, főképpen műkedvelőkkel, akiknek nagyrésze nem volt méltó a nagy művésszel együtt szerepelni. Kültelki, alkalmi színpadon volt a bemutatás, aztán lerándultak néhány magyar településre. Jean de Létraoz könnyű bohózatát, a „Bichon”-t választott.

1963 July 19

Gyula"

ta Kabos megnyitó előadásul, játszotta a főszerepet, akárcsak Budapesten, ahol „Macskó” címmel került színre. A darabot én fordítottam. A harmadik előadás után felkerestem Kabost, mint vállalkozót és a tantiémet kértem.

– Miféle tantiémet? – kérdezte.

– Hát a bevétel után.

– Bevétel? Hol van itt bevétel? Csak kiadás van! Kiadás és adósság. Ma már az adóhivataltól is jöttek nálam. Mister Gyulának szólítottak, azt hitték, az a vezetőnevem. „Mister Gyula” – fenyegetőzött, – ha nem fizeti ki az adót, bezáratom a színházát.” „Zúgson” mondtam neki angolul.

Tudta, hogy magam sem nagyon bővelkedem anyagiakban, hát adott tíz dollár

ákantót. Amikor elbúcsúztunk, utánam kiáltott:

– A felét add oda Jean de Letraznak! Ha találkozol velem!

Második darabja – „eredeti magyar újdonság” – még kevesebb közönséget vonzott. A magyarokat nem érdekelte a magyar színház. Az öregek körcsmába jártak, a fiatalok moziba. Kabos Gyula anyni diadal után megkóstolta a kudarc keserű ízét.

Az újdonságot egyenesen ellenszenvvel fogadták a premieren. A második előadás megkezdése előtt egy öreg rüpac szomorúan mondta az igazgatójának:

– Te Gyula, meglátod, itt botrány lesz! Megvernek bennünket a nézők!

Kabos a kémeleldiyukon kipillantott a nézőterre, aztán jókedvűen válaszolta az öreg kollégának:

– Ne félj semmit pajtás! Mi többen vagyunk.

Stella Aderján

Film, Búcsú, Muzsika